

SAFECITY 1.0 KONFERENCIA – HOGYAN LEHET A VÁROSOKAT ÉPÍTÉSZETI ESZKÖZKEL BIZTONSÁGOSSÁ TENNI?

IDŐPONT: 2019. MÁRCIUS 7-8.

HELYSZÍN: BUDAPEST, NEMZETKÖZI OKTATÁSI KÖZPONT

Hogyan lehet biztonságos tereket létrehozni, és hogyan tudjuk építészeti eszközökkel növelni a városlakók biztonságérzetét? A SAFECITY 1.0 konferencia ezeket a kérdéseket járta körül számos terület – építészet és várostervezés, oktatás és gyermekvédelem, szociológia és bűnmegelőzés – felől. Részletes beszámoló következik!

Inkább egy üres, magas sövényekkel és fákkal szegélyezett téren, vagy egy emberekkel teli, át-, és belátható téren érzi inkább biztonságban magát? A válasz magától értetődőnek tűnik, mégsem az – többek közt erre is kézzelfogható példákkal szolgált a konferencia, amely egy, az építészek és urbanisták számára általában ismeretlen terület, az építészeti eszközökkel történő bűnmegelőzés témakörét járta körül. Mi az építészeti bűnmegelőzés? Egyszerű, kreatív eszközök tárháza, amelyeket tudatosan alkalmazva élhetőbb városokat hozhatunk létre. A világon már sok helyen sikeresen alkalmazott módszerrel a hazai szakemberek először találkozhattak ilyen mélységben. Ez egy jellemzően olyan terület ahol számos tudományág képviselőinek kell együttműködni a siker érdekében, ezt a 140 résztvevő és az előadók szerteágazó professzionális háttere jól illusztrálta. A nemzetközi konferencia első napján neves külföldi és magyar szakértők tartottak előadást a hazai szakembereknek. A második napon három interaktív, gyakorlatorientált workshop nyújtott lehetőséget az ismeretek elmélyítésére.

A téma aktualitását és az együttműködés fontosságát hangsúlyozta köszöntőjében **Fülek Zsolt** építészeti és építésügyi helyettes államtitkár, **Dr. Hatala József**, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (NBT) elnöke, és **Dr. Molnár István Jenő** az NBT Stratégiai Osztályának fősztályvezető-helyettese.

KIEMELT TÉMÁK

A biztonságos városok témáján belül két kiemelt szempont állt a fókuszban: egyfelől az építészeti bűnmegelőzés gyakorlati módszertana és nemzetközi tapasztalatai, másfelől a gyerekbarát városok. A két bevezető előadás ezeket a kiemelt területeket kívánta megalapozni.

Hogyan lehet biztonságos városokat, városi tereket építeni? Az építészeti bűnmegelőzés (**CPTED**) alapelvei a hazai településtervezési és építészeti szakma számára gyakorlatilag ismeretlenek, holott a kilencvenes évek elején létrehozott standardról van szó, amelyet az angolszász világban és Európában egyaránt sikerrel alkalmaztak az elmúlt két évtizedben. A nyitóelőadásban **Gregory Saville** kanadai születésű kriminológus és várostervező, a nemzetközi építészeti bűnmegelőzési szervezet (ICA) alapítója ismertette az általa kidolgozott, nagy sikerű [SafeGrowth](#) módszert, amely gyakorlati útmutatást nyújt a CPTED elvek alkalmazásához. Szemléletes példákon keresztül beszélt arról, hogyan és milyen eredménnyel lehet ezeket az eszközöket alkalmazni a településfejlesztés gyakorlatában. A legkézenfekvőbb eszköz talán a közvilágítás, ami az emberek biztonságérzetét is nagyban befolyásolja, azonban ennél sokkal szubtilisebb „taktikákkal” is lehet eredményt elérni. Például ATM automaták elé felfestett színes csíkokkal, amelyek távolságtartásra ösztönzik az embereket pénzfelvétel során. Hangsúlyozta, hogy az építészeti bűnmegelőzés végzése során mindig területre és közösségre szabottan kell egyedi megoldásokat megfogalmazni, az ott élők bevonásával, aktivizálásával, mert ahogy ő fogalmazott: az építészeti bűnmegelőzés nem aspirin, ami tüneti kezelésre alkalmas csak, hanem olyan gyógymód, amely a valós, kiváltó okokat is képes kezelni.

„Hunyják be a szemüket, és gondoljanak arra a helyre, ahol gyerekként a legjobban szerettek játszani!” ezzel a kérdéssel indította a második bevezető előadást **Marguerite Hunter Blair**, a [Play Scotland](#) elnevezésű skóciai szervezet ügyvezető igazgatója, majd megkérte a közönséget, hogy álljanak fel azok, akiknek egy külső helyszín jutott az eszükbe. A 140 fős közönségből szinte mindenki kivétel nélkül felállt. Hunter Blair azzal folytatta, hogy ezt a kérdést évtizedek óta felteszi a fiataloknak, akikkel együtt dolgozik, és helyzet drámaian változik.

Az elmúlt 15 évben a gyerekek a belső terekbe szorultak vissza, a játék a „biztonságos” négy fal között zajlik, és egy komplett generáció nem tudja már, hogy milyen a kinti szabad játék, milyenek a jó, játékra és társas interakciókra ösztönző terek. (Vagyis mára felnőtt egy generáció, akinek nincs tapasztalata arról, hogy milyen a köztéren, természetben játszani és időt tölteni.) Pedig ők fogják tervezni, és tervezik már most a jövő városait. Ezért Hunter Blair szervezete a gyermekek játékhoz való jogait népszerűsíti, valamint települések, önkormányzatok számára kidolgozott egy sikeres programot, mely biztonságos, gyermekközpontú köztér-és településtervezési stratégiákat tartalmaz.

Az [ingyenesen letölthető program](#) részletes gyakorlati útmutatást nyújt települések és tervezők számára. Mellesleg, Hunter Blair a magyarországi nézőpontból szürreálisnak tűnő Skót Játék Tanács Stratégiai Csoportjának elnöke ezen kívül részt vesz a Skót Nemzeti Játék Stratégia bevezetésében, amely szintén arra utal, hogy érdemes ezen a területen figyelni a nemzetközi példákra.

SZEKCIÓ: ÉPÍTÉSZETI BŰNMEGELŐZÉS EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

A konferencia második szekciója az építészeti bűnmegelőzés európai és magyarországi helyzetét ismertette. **Paul van Someren**, az ICA európai regionális igazgatójaként, és a hivatalos **Építészeti Bűnmegelőzési Európai Szabvány** egyik kidolgozójaként (CEN szabvány 14382-2) az elmúlt évtizedek tapasztalatairól, az európai hálózatról beszélt. **Dallos Endre**, a magyarországi építészeti bűnmegelőzés úttörője pedig azt mutatta be, milyen megkötésekkel és kiegészítésekkel alkalmazható a nemzetközi gyakorlat Magyarországon. Valamint beszélt egy új fogalomról is: a környezet-szenzitív megelőzésről, amely meglátása szerint talán jobban kifejezi az építészeti bűnmegelőzés lényegét. Dallos alapította a **Biztonságos és Élhető Városokért Egyesületet (BEVE)**, és részese volt 2011-ben a Belügyminisztérium és a VÁTI kooperációjában megvalósult [„Biztonságos város – Kézikönyv a városi bűnmegelőzés lehetőségeiről”](#) c. kézikönyv elkészítésének.

SZEKCIÓ: GYEREKBARÁT VÁROSOK

Külön szekcióba került a gyermekek és fiatalok által használt terek biztonságos kialakításának megvitatása. **Ankita Chachra** New Yorkban élő várostervező, urbanista videóról vetített előadásában azzal foglalkozott, milyen tértervezési eszközökkel érhető el, hogy köztereink minden generáció számára élhetőek és biztonságosak legyenek, sőt, mindezeket túl inspiratív környezetként funkcionáljanak – a fiatal generációnak is. Előadása kiemelten felhívta a figyelmet arra, ami a résztvevők szerint az egész konferencia legfontosabb tanulsága volt: a biztonságos város megteremtése nem elsősorban mérnöki, vagy rendészeti probléma; az utcát használó ember, a közösség kell, hogy a figyelem fókuszában álljon. Ennek hazai gyakorlatára **Benedek Mátyás**, [UNICEF Gyerekbárát Település program](#) és az **UNICEF Ébresztő-óra gyerekjogi oktatási program** vezetője hozott példát, aki politológusként és nemzetközi kapcsolatok szakértőjeként került a területre. Idáig 11 település nyerte el az előadásban ismertetett szigorú kritériumok alapján a Gyerekbárát Település címet: 2015-ben Óbuda, Cigánd, Hódmezővásárhely; 2016-ban Alsómocsolád, Bordány, Hajdúnánás; 2017-ben Budaörs, Orosháza, Zalaegerszeg; 2018-ban Belváros-Lipótváros, Zalaszentgrót. **Beleznay Éva**, az épített környezeti nevelés szakembere, számos gyerekeknek szóló oktatási program szülője és megvalósítója két saját projektjén keresztül mutatta be, hogyan vonhatók be a gyerekek szempontjai a környezet megtervezésére. Az ő előadásában hangzott el a meglepő válasz a bevezetőben feltett kérdésre: a preferenciájukat firtató képsorozatból a gyerekek jellemzően azokat a területeket választották, ahol kevés ember volt, nem volt tömeg, gyalogos forgalom, és legalább minimális szinten jelen volt a zöldfelület, hacsak egy kiszáradt fűcsomó formájában is. Ez is azt mutatja, hogy nem elég szakmai szempontokból átgondolni a lehetőségeket, tanulmányozni a szakirodalmat. Ki kell merészkedni a terepre, és aktívan bevonni a használókat, hogy az épített környezet az azt használó közösség valós igényeire és problémáira reflektáljon.

SZEKCIÓ: CPTED AZ EGYETEMEN

Ennek tudatosítása a felsőoktatás és a szakemberek képzése, ennek lehetőségeiről szólt a konferencia negyedik szekciója. **Ewa Klima** földrajztudós, a Lodzi Műszaki Egyetem Területrendezési Intézetének docense előadásában egy lakótelepi esettanulmányt ismertetett, amely témájában különösen releváns a közép-európai régióban.

Az egyetem bevonásával létrejött kutatás kiváló példáját adta az építészeti bűnmegelőzés tudományágakon átívelő megközelítésének.

Gyergyák János, a PTE Műszaki És Informatikai Kar, Építészeti és Várostervezési Tanszék adjunktusa, a kultúrAktív Egyesület tagja a **SafeCity** projekthez kapcsolódó törökbálinti felsőoktatási mintaprojektet mutatta be előadásában, amelyhez a pécsi egyetemen kívül budapesti építészképzések is csatlakoztak, többek között a BME és az Ybl Építéstudományi Kara. **Prof. Dr. Barabás Tünde**, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Kriminológiai Tanszékének vezetője a kriminológusképzésbe és kutatásba nyújtott betekintést.

ZÁRÁS: CPTED A JÖVŐ SZEMSZÖGÉBŐL

Bo Grönlund építész és urbanista, a Dán Királyi Szépművészeti Akadémia Építészeti Iskolájának prof. emeritusa, a szakterületre vonatkozó dán szabvány és az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) Településtervezésre vonatkozó Bűnmegelőzési Szabványának társszerzője foglalta össze a megváltozott társadalmi feltételek, például az újkori népvándorlás teremtette helyzet kihívásait. A konferenciát **Bálint Imre** zárta, aki a gyerekek és a nevelés kiemelt szerepére, az ebben rejlő lehetőségekre hívta fel a figyelmet. Az építészeti megváltozott szerepével, növekvő társadalmi felelősségvállalásával nő az esély arra, hogy a világ népességének már több mint felét tömörítő városok alakítása nem pusztán építőművészeti szempontok alapján fog zajlani.

Az előadásokat követő második napon a gyakorlati workshopoké volt a főszerep, melyekről részletesen a következő bejegyzésünkben olvashattok majd.

MÁSODIK NAP: WORKSHOPOK

A rendezvény második napját dr. habil Kovács Róbert, Károli Gáspár Református Egyetem Állami és Jogtudományi Kar docensének előadása nyitotta, aki a helyi önkormányzatok szerepét tárgyalta a szituációs bűnmegelőzés területén. Az előadást három, párhuzamosan futó workshop követte:

A) GREGORY SAVILLE: A SAFEGROWTH TERVEZÉSI RENDSZER GYAKORLATI ALKALMAZÁSAI - RÖVID WORKSHOP A TAKTIKÁKRÓL

A workshop lehetőséget biztosított a résztvevők számára arra, hogy a megismerjék a SafeGrowth tervezési rendszert, amelynek segítségével a CPTED elvek és stratégiák alkalmazhatóvá válnak egy-egy szomszédság, terület átalakításakor. A workshop lendülete és stílusa magával ragadta a résztvevőket, kis csoportos feladatok, szituációk segítségével Saville rávilágított a módszer velejére, mégpedig arra, hogy tervezéskor nem lehet figyelmen kívül hagyni az ott élőket, a funkciókat, a természeti és helyi adottságokat. A Saville által kifejlesztett és a workshopon megismert „Kockázatértékelési Mátrix” olyan bizonyítékokon alapuló módszer, amely alkalmas információk

gyűjtésére, a legjobb stratégia meghatározására és a stratégiák sikerének értékelésére. A workshop nagy tanulsága az a mottó, amelyet Saville minden előadásában hangoztatott, miszerint „Context is everything”, azaz a kontextus a lényeg!
(Fretyán Livia beszámolója)

B) DR. MOLNÁR ISTVÁN JENŐ: BIZTONSÁG: KÖTELEZŐ VAGY AJÁNLOTT?

A workshop résztvevői első körben megismerkedhettek három, külföldi viszonylatban már ismert és használt módszertannal, amelyek szabályozási szinten segítik elő az építészeti bűnmegelőzés elveinek gyakorlati alkalmazását. A workshop nyitásként bemutatásra került a Secured by design brit módszertan, az Amerikai Egyesült Államok néhány államában alkalmazott CPTED-szakértői rendszer, valamint az ISO szabványok alkalmazhatósági lehetősége. Ezt követően egyfajta kerekasztal beszélgetés lefolytatására került sor, melynek során minden résztvevő, saját szakterülete és tapasztalata alapján formált véleményt arról, hogy a szabályozások mely szintjén képzelik el az építészeti bűnmegelőzés alkalmaz-

zásának támogatását. A beszélgetés egyértelműsítette, hogy a magyar normatív háttérrel jellemző túlszabályozottság dzsungelében semmiképpen sem az újabb kogens, azaz kötelező erejű normák megalkotása az eredményeket hozó út. Az építészeti bűnmegelőzés elveit valószínűleg ajánlások formájában célszerű megismertetni a célközönséggel, s hatékonyságának hangsúlyozásával, pozitív hatásainak előtérbe helyezésével elérni azt, hogy a megrendelők, kivitelezők, tervezők és építetők egyaránt alkalmazni akarják a módszert.

A workshopon felmerült annak lehetősége is, hogy az építészeti bűnmegelőzés szellemiségét már a településrendezési tervek alátámasztó háttérmunka során figyelembe kellene venni, így az új beépítésre szánt területek készülő szabályozási tervei olyan előírásokat tartalmazhatnának, amelyek kompatibilisek a CPTED filozófiával, ugyanakkor nem jelentenek újabb és direkt kötelezettséget a szakterületen tevékenykedők számára.

A workshop bizonyította, hogy az élettér és az épített környezet mindenkit érint és bármilyen kontextusban értelmezhető, ugyanis külön témává nőtte ki magát a tájékoztatás kapcsán a büntetés-végrehajtási intézetekben nemrég bevezetett módszer, miszerint a fogvatartottak közlekedési útvonalait és várakozási területeit a földre festett ábrák, vonalak segítik. Bár a bevezetéskor néhány elítélt megpróbálta a jelzéseket figyelmen kívül hagyni, miután az ezzel kapcsolatos szabályok betartatása következetesen megtörtént, rövid időn belül csökkent a fegyelmi eljárások száma, amelyek korábban abból adódtak, hogy a fogvatartottak számára nem volt egyértelmű, hogy hol közlekedhetnek és várakozhatnak. Lehet ilyen egyszerű lenne a dohányzással és egyéb várakozással kapcsolatos szabálysértések megelőzése is?
(dr. Molnár István Jenő)

C) NÉZŐPONT KÉRDÉSE –KINEK A FELADATA A KÖRNYEZETI BŰNMEGELŐZÉS? (SZILÁGYI-NAGY ANNA)

Mit tehet egy rolleres fiatal a park fenntartásáért, hogyan tervezné újra a kutyabarát nyugdíjas a játszótérrel, milyen ötletei vannak a nevelés iránt érdeklődő főépítésznek vagy éppen a közösségi médiában jártas rendőrnek az utca biztonságossá tételére? A workshop résztvevői saját életükben betöltött szerepeikre, érdeklődési területeikre és lakókörnyezetükben tapasztalt problémáikra reflektálva vizsgálták meg, mit tehetnek egy fiktív város közösségi- és lakóterületeinek biztonságossá tételéért. A workshop egyik tanulsága az volt, hogy az építészeti bűnmegelőzéshez mindenkinek köze van. Szerepeink, identitásunk,

hatáskörünk és érdeklődési területünk folyamatosan változik és alakul, és befolyásolja az épített környezet biztonságosságáról alkotott képünket és bűnmegelőzési lehetőségeinket, ötleteinket. Akkor sincs gond, ha szakemberként tanácsstalanok vagyunk, hogy mit tehetünk az építészeti bűnmegelőzésért, hiszen lehet, hogy legjobb ötleteink akkor születnek, amikor szülőként a gyermekeink biztonságáról gondolkozunk, vagy amikor saját házuk és kertünk építéskor alkalmazzuk a bűnmegelőzés környezetalakítási szempontjait.
(Szilágyi-Nagy Anna)

A [konferencia](#) a [SAFECITY](#) projekt részeként valósult meg. A SAFECITY projekt az első átfogó kezdeményezés Magyarországon, amelynek célja a környezet alakításával segített bűnmegelőzési eszközök népszerűsítése. A Safecity - Biztonság. Város. Közösség a [Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács](#), a [kultúrAktív Egyesület](#), és a [Lechner Tudásközpont](#) közös projektje.

A Safecity - Biztonság. Város. Közösség a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács, a kultúrAktív Egyesület, és a Lechner Tudásközpont közös projektje.

